

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ
Кафедра Безпеки життєдіяльності та охорони праці

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____
_____ В.С. Наконечний
" ____ " _____ 20__ року
Глебова О.І.

ЛЕКЦІЯ № 4
з навчальної дисципліни
Екологія

Тема : № 4 Правові та соціально-організаційні основи охорони навколишнього середовища

Навчальний час – 2 години.

Для студентів інституту (факультету)
*телекомунікації, інформаційні мережі
зв'язку, інформаційна безпека, менеджмент*

Навчальна та виховна мета:

1. *Познайомити студентів з основними положеннями закону про охорону навколишнього природного середовища України, із законодавчими та підзаконними актами, особливостями взаємодії суспільства та природи в умовах сучасної екологічної ситуації.*
2. *Виховати у студентів бажання дотримуватись екологічного законодавства та відповідального ставлення до нього.*

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри
“ ____ ” _____ 20__ року Протокол № _____

Зміст

Вступ.

1. Екологічне законодавство
 2. Охорона екосистем. Природоохоронні концепції
 3. Основні етапи становлення та законодавчі акти в галузі охорони навколишнього середовища
 4. Основні завдання екологічної освіти та виховання
- Заключна частина.

Л І Т Е Р А Т У Р А

1. В.С. Джигерей; В.М. Сторожук, Р.А. Япюк. "Основи екології та навколишнього середовища" Львів "Афіша" 2000 р.
2. Білявський Г.О. Фурдуй Р.С. Костіков І.Ю. Основи екології,-К; Либідь, 2004 р.
3. Білявський Г.О. Бутченко Л.І. "Основи екології теорія та практика"- К; Лібра, 2006 р.
4. А.К. Запольський, А.І. Салюк "Основи екології". Київ "Вища освіта" 2001 р.
5. Злобін Ю А Основи екології- К; Лібра, 1998р.
6. Нозарук Основи екології та соціології - Львів; "Вільна Україна", 1998 р.

Наочні посібники

Схеми та макети

Завдання на самостійну роботу

Реферати по заданій темі

Заняття проведені		
№ навч. групи	Дата	Час

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

В.С. Наконечний

"__" _____ 2014 року

ПЛАН

ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

з навчальної дисципліни

Екологія

Вид заняття: *лекція*

Тема : № № 4 Правові та соціально-організаційні основи охорони навколишнього середовища

Метод проведення заняття усне викладення

Навчальна група (курс) 1

Час: 2 (академічні) години

Місце проведення: _____

Навчальна та виховна мета:

- 1. Познайомити студентів з основними положеннями закону про охорону навколишнього природного середовища України, із законодавчими та підзаконними актами, особливостями взаємодії суспільства та природи в умовах сучасної екологічної ситуації.*
- 2. Виховати у студентів бажання дотримуватись екологічного законодавства та відповідального ставлення до нього.*

Навчально-матеріальне забезпечення наочні посібники

Навчальна література:

1. В.С. Джигерей; В.М. Сторожук, Р.А. Япюк. "Основи екології та навколишнього середовища" Львів "Афіша" 2000 р.
2. Білявський Г.О. Фурдуй Р.С. Костіков І.Ю. Основи екології,-К; Либідь, 2004 р.
3. Білявський Г.О. Бутченко Л.І. "Основи екології теорія та практика"- К; Лібра, 2006 р.
4. А.К. Запольський, А.І. Салюк "Основи екології". Київ "Вища освіта" 2001 р.
5. Злобін Ю А Основи екології- К; Лібра, 1998р.
6. Нозарук Основи екології та соціології - Львів; "Вільна Україна", 1998 р.

старший викладач кафедри БЖД та ОП _____ О.І. Глебова

План проведення заняття

№ з/п	Навчальні питання, та короткий їх зміст	Час хв	Дії викладача та тих, що навчаються
I	<p>Вступ</p> <p>1. Прийом навчальної групи.</p> <p>Попередня тема “Основні світові екологічні проблеми сучасності”</p> <p>Сьогоднішня тема “Правові та соціально-організаційні основи охорони навколишнього середовища”</p> <p><u>Питання 1 Екологічне законодавство</u></p> <p>Екологічне законодавство — це структура, що об’єднує екологічні юридичні норми різного рівня і різної спрямованості. Ними можуть бути норми конституційні, звичайні, норми, орієнтовані на соціальні відносини різного змісту, з приводу охорони різних природних об’єктів.</p> <p>Законодавство про охорону навколишнього середовища складається із Законів України «Про природно-заповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону і використання тваринного світу», «Про екологічну експертизу», Земельний, Водний, Лісовий, Повітряний кодекси України, Кодекс законів про надра тощо, за виконанням яких здійснюється прокурорський нагляд природоохоронними прокурорами.</p> <p>Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену Законом про охорону навколишнього природного середовища та іншим законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність.</p>	<p>18</p> <p>18</p>	<p>Перевірка наявності студентів та готовність їх до заняття.</p> <p>Нагадую тему попереднього заняття та пов’язую його з сьогоднішнім заняттям.</p> <p>Актуальність заняття.</p> <p>Оголошую тему, мету заняття та навчальні питання.</p> <p>Оголошую порядок проведення заняття.</p> <p>Матеріал викладати у темпі, що дозволяє вести записи, основні положення, визначення.</p>
II	<p><u>Питання 2. Охорона екосистем.</u></p> <p><u>Природоохоронні концепції</u></p> <p>До природно-заповідного</p>	<p>18</p>	<p>Даю під запис за</p>

№ з/п	Навчальні питання, та короткий їх зміст	Час хв	Дії викладача та тих, що навчаються
III	<p>фонду належать:</p> <p>1) природні об'єкти— заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;</p> <p>2) штучні об'єкти — ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.</p> <p>Охорона об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - встановлення заповідного режиму; - організації систематичних спостережень і досліджень; - здійснення державного і громадського контролю; - встановлення підвищеної відповідальності та ін. <p>Управління у сфері охорони природно-заповідного фонду здійснює Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та його органи на місцях.</p> <p><u>Питання 3 Основні етапи становлення та законодавчі акти в галузі охорони навколишнього середовища</u></p> <p>Сучасними головними нормативно-правовими актами, що регулюють основи організації охорони навколишнього природного середовища, є Закони України:</p> <p>“Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р.,</p> <p>“Про охорону атмосферного повітря” від 16 жовтня 1992 р.,</p> <p>“Про природно-заповідний фонд України” від 16 червня 1992 р.,</p> <p>“Про тваринний світ” від 3 березня 1993 р.,</p> <p>“Про карантин рослин” від 30</p>	18	<p>необхідністю визначений матеріал.</p> <p>Пояснюю слайди, що демонструються.</p> <p>За необхідності наводжу приклади з практики.</p> <p>Короткий висновок першого питання.</p>

№ з/п	Навчальні питання, та короткий їх зміст	Час хв	Дії викладача та тих, що навчаються
IV	<p>червня 1993 р. та ін.</p> <p><u>Питання 4 Основні завдання екологічної освіти та виховання</u></p> <p>Екологічна освіта - це “свідомий і планомірний розвиток знань про навколишнє середовище на протязі всього життя”.</p> <p>Основна її мета: формування уявлень про довкілля, специфіку його внутрішніх відносин, характеру антропогенного впливу, а також принципи гармонійного розвитку людини і природного середовища.</p> <p>Під екологічним вихованням розуміють такий розвиток волі, почуття, рис характеру, які б проявились в правильній (етичній) поведінці по відношенню до природного середовища. Воно повинне бути добровільним і безперервним протягом усього життя людини.</p> <p>Метою екологічного виховання є формування аналогічної свідомості, яка охоплює поняття екологічної моралі - збалансованості між сприйняттям навколишнього середовища, його піднесенням і поведінкою людей по відношенню до нього.</p> <p>Видаю завдання на самостійну підготовку (реферати згідно робочого плану)</p>	18	<p>Нагадую тему заняття її зміст (навчальні питання).</p> <p>Визначаю ступінь досягнення мети заняття.</p> <p>(Визначаю позитивні сторони заняття та загальні недоліки)</p> <p>Відповідаю на запитання студентів</p> <p>Оголошую тему, час і місце проведення заняття</p>

старший викладач кафедри БЖД і ОП _____ О.І. Глебова

1. Екологічне законодавство

Екологічне законодавство — це структура, що об'єднує екологічні юридичні норми різного рівня і різної спрямованості. Ними можуть бути норми конституційні, звичайні, норми, орієнтовані на соціальні відносини різного змісту, з приводу охорони різних природних об'єктів.

Системою екологічного законодавства необхідно вважати цілісність, яка складається з окремих законодавчих актів, що перебувають між собою у взаємодії. Як правило, екологічний закон діє не сам по собі, а у взаємовідносинах і на підставі інших законів, причому не лише екологічного змісту.

Завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Екологічне законодавство є системою, із сталим характером. Його реалізація породжує відносно сталі правові відносини.

Первісним елементом екологічного законодавства треба вважати його норму. Вона відіграє базову роль в системі цього законодавства, оскільки перебуває у фундаментальному рівні системи.

Екологічні акти юридичного значення мають різну юридичну силу залежно від того, яким державним органом вони прийняті чи затверджені. Юридична сила екологічних актів обумовлюється тим, який природний об'єкт береться державою під охорону, тобто сила юридичного захисту цього об'єкта залежить від його екологічної цінності, поширеності чи, навпаки, помітного зникнення, наслідком чого є занесення того або іншого об'єкта до Червоної книги. Проте системний аналіз сучасного екологічного законодавства дає підстави для висновку, що юридична сила захисту природних об'єктів залежить від місця цих об'єктів в системі навколишнього природного середовища та їх стану.

Законодавство про охорону навколишнього середовища складається із Законів України «Про природно-заповідний фонд України», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону і використання тваринного світу», «Про екологічну експертизу», Земельний, Водний, Лісовий, Повітряний кодекси України, Кодекс законів про надра тощо, за виконанням яких здійснюється прокурорський нагляд природоохоронними прокурорами.

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні **регулюються Законом** про охорону навколишнього природного середовища, а також розроблюваними відповідно до нього земельним, водним, лісовим законодавством, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншим спеціальним законодавством.

Екологічне право включає в себе систему правових норм, якими регулюються суспільні відносини з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів (екологічні відносини).

До складу системи входять такі підгалузі, як земельне, водне, лісове, гірниче право та деякі інші галузі права, якими регулюються відносини з охорони й раціонального використання певних видів природних ресурсів. **Предметом екологічного права** є нормативно врегульовані відносини з охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів. Метод екологічного права є комплексним і являє собою комбінацію методів підгалузей права, які становлять його систему.

Джерелами, тобто нормативно-правовими документами екологічного права, виступають закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні документи Міністерства охорони навколишнього природного середовища (як прийняті самостійно, так і спільно з іншими міністерствами і відомствами), рішення місцевих рад народних депутатів.

Порушення законодавства України про охорону навколишнього природного середовища тягне за собою встановлену Законом про охорону навколишнього природного середовища та іншим законодавством України дисциплінарну, адміністративну, цивільну і кримінальну відповідальність

Підприємства, установи, організації та громадяни **зобов'язані відшкодовувати шкоду**, заподіяну ними внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Стабільність екологічного законодавства; відсутність в ньому прогалин та комплексність охоплення предмету правового регулювання; наявність чіткої екологічної політики на всіх рівнях управління та усталеної структури державних органів, що здійснюють екологічне управління в цілому або його окремі аспекти; ефективність правозастосовчої діяльності, — ці та інші чинники впливають на можливість держави вирішувати існуючі екологічні проблеми та запобігати виникненню нових.

2. Охорона екосистем. Природоохоронні концепції

Охорону екосистем, включаючи всі їхні живі компоненти здійснюють охоронні території. Чітка класифікація категорій охоронних природних об'єктів відсутня.

Розподіл за категоріями охоронних природних об'єктів та територій розроблений у Законі України про природньо-заповідний фонд.

Природно-заповідний фонд — це ділянки суші і водної о простору, природні комплекси та об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну та іншу цінність, а тому виділені з метою збереження природного середовища, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та екологічної безпеки України. До природно-заповідного фонду належать:

3) **природні об'єкти**—заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища;

4) **штучні об'єкти** — ботанічні сади, дендрологічні парки, зоологічні парки, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Природний заповідник - це територія, яка виділяється для охорони в природньому стані типових або унікальних для даної ландшафтної зони, природних комплексів з усіма її компонентами. Статус природного заповідника передбачає повну заборону на його території господарської діяльності. У світі є понад 2 тисячі природних заповідників.

Біосферний заповідник - це територія міжнародного знання, що виділяється для збереження в природньому стані біосфери, проведення фонових моніторингу та вивчення навколишнього природнього середовища. Господарська діяльність у біосферних заповідниках не дозволяється. За станом на 1990 рік у 76 країнах світу було близько 300 біосферних заповідників. Площа кожного з них коливається від 300 га до 2 млн га.

Національні природні парки - створюються природоохоронною, рекреаційною, культурно-просвітницькою та науково-дослідницькою метою для охорони та вивчення природних комплексів, особливого значення в місцях, які мають природно-оздоровчу культуру або естетичну цінність. У них виключена господарська діяльність. Національний парк - це завжди велика територія, на якій охороняються ландшафтні компоненти. У природних національних парках поєднуються охорона природи з задачами відпочинку людей та їхнього екологічного виховання. Для цього в них створюються системи спеціальних доріг та стежок.

Регіональні ландшафтні парки створюються з природоохоронною та рекреаційною системою в місцях з унікальним або типовим ландшафтом. При їхній організації господарська діяльність в межах їхніх кордонів не припиняється. Їхнє завдання - зберегти ландшафт як комплекс екосистеми. У світі нараховується зараз близько 300 ландшафтних парків.

Заказник - це природна територія або акваторія, що виділена для збереження окремого природного комплексу. У них дозволяється господарська діяльність, що не завдає коди об'єкту, який охороняється. Заказники служать для охорони та **відновлення чисельності** окремих видів рослин або тварин.

Залежно від об'єкту охорони заказники підрозділяють на ландшафтні, геологічні, гідрологічні, ботанічні, зоологічні, паєонтологічні.

Пам'ятник природи - це окремі унікальні природні ділянки, які мають особливе наукове, естетичне або пізнавальне значення. Пам'ятниками природи можуть бути об'єкти живої або неживої природи, окремі водойми, скелі, печери, дерева і т.п.

Заповідні урочища - це ділянки лісу, болота, луків, степу та іншої рослинності, які мають наукове або естетичне значення та охороняються для збереження їхнього природного стану.

Ботанічні сади створюють для охорони та вивчення в спеціально створених умовах деревно- чагарникової рослинності з метою використання їхньої композиції для науково-господарського та естетичного використання.

Зоологічний парк - це місце, де утримуються рідкісні, іноземні та місцеві види фауни з метою охорони їхнього екофонду та для організації наукової та просвітницької діяльності.

Пам'ятки садово-паркового мистецтва являють собою ділянки, що мають природну, естетичну або історичну цінність. В Україні прикладами пам'ятників садово-паркового мистецтва є "Софіївка" в м. Умань та "Олександрія" в м. Біла Церква.

Природні заповідники, заповідні зони біосферних заповідників, національні парки є власністю народу України. Усі інші об'єкти природно-заповідного фонду можуть перебувати і в інших формах власності.

Охорона об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень і досліджень;
- здійснення державного і громадського контролю;
- встановлення підвищеної відповідальності та ін.

Крім того, ці об'єкти можуть використовуватися лише для: природоохоронних, науково-дослідних, оздоровчих та освітньо-виховних цілей.

Управління у сфері охорони природно-заповідного фонду здійснює Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та його органи на місцях. Безпосереднє управління більшістю об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється спеціальними адміністраціями, до складу яких входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, господарського та іншого обслуговування. За Законом, право участі в управлінні названими об'єктами належить і відповідним об'єднанням громадян.

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища є:

а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

е) науково обгрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

є) обов'язковість екологічної експертизи;

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обгрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) стягнення плати за забруднення навколишнього природного середовища та погіршення якості природних ресурсів, компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної зміненості території, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва.

3. Основні етапи становлення та законодавчі акти в галузі охорони навколишнього середовища

Еколого-правові погляди в українській науці достатньо молоді. Наукові погляди завжди діставали своє відображення у чинному законодавстві. Спочатку це — правові засади використання природних ресурсів для господарських потреб і захисту права власності на природні об'єкти.

Наукове обґрунтування проблема захисту довкілля з'являється тільки у ХХ ст. Законодавче закріплення вона дістає лише в його другій половині.

Система екологічного законодавства, що склалася в Україні протягом 1960—1991 рр., значною мірою була або компіляцією союзного законодавства колишнього СРСР, або наслідком конкретизації його з врахуванням деяких місцевих умов. Вона мала ряд недоліків — зайва декларативність, майже повна відсутність норм прямої дії в законодавчих актах, наявність у них значної кількості бланкетних норм права. Норми законів часто відсилають до нормативних актів, екологічних нормативів і стандартів, спільних для всього колишнього Союзу РСР. Зрозуміло, що при великій інваріантності природно-географічних умов потрібні були б екологічні нормативи і стандарти для окремих регіонів України паралельно з більш загальними для всієї держави.

Законодавчі акти в минулому часто відсилали до нормативних актів різної юридичної сили. Фактично ж регулятором суспільних відносин у галузі охорони довкілля раніше (та й тепер) виступали саме останні. Таке явище небезпечне як дискретизацією законів, так і можливістю обмеження їх дієвості в процесі нормотворчості.

У зв'язку з відсутністю концепції розвитку права незалежної Української держави, яка була б сприйнята парламентом, лягла в основу його правотворчої діяльності та визначала загальні підходи, структуру, порядок (черговість) розроблення і прийняття законів, зростає потреба, з одного боку, в створенні Закону про правотворчу діяльність, а з іншого, — вимагає розроблення теоретичних засад розвитку окремих галузей права.

Згідно з **Конституцією України** обов'язком держави є забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, збереження генофонду українського народу.

Сучасними головними нормативно-правовими актами, що регулюють основи організації охорони навколишнього природного середовища, є **Закони України:**

"Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 р.,

"Про охорону атмосферного повітря" від 16 жовтня 1992 р.,

"Про природно-заповідний фонд України" від 16 червня 1992 р.,

"Про тваринний світ" від 3 березня 1993 р.,

"Про карантин рослин" від 30 червня 1993 р. та ін.

До того ж деякі відносини у сфері використання та охорони навколишнього природного середовища врегульовано кодексами (земельним, водним, лісовим, про надра), а також Законами України "Про плату за землю" від 3 липня 1992 р. та "Про ветеринарну медицину" від 25 червня 1992 р.

Важливе значення у вирішенні цього питання має затверджений постановою Верховної Ради України "Порядок обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища" від 29 жовтня 1992 р.

Червона книга України - основний державний документ, в якому узагальнено матеріали про сучасний стан рідкісних рослин і тварин у країні, на підставі якого розробляються наукові і практичні заходи, спрямовані на їх охорону, відтворення і раціональне використання.

Мета заснування Червоної книги - поліпшення охорони рідкісних та таких, що знаходяться під загрозою зникнення видів рослинного і тваринного світу; є основою для розробки подальших дій, спрямованих на охорону занесених до неї видів тварин і рослин.

4. Основні завдання екологічної освіти та виховання

Екологічна освіта - це "свідомий і планомірний розвиток знань про навколишнє середовище на протязі всього життя".

Основна її мета: формування уявлень про довкілля, специфіку його внутрішніх відносин, характеру антропогенного впливу, а також принципи гармонійного розвитку людини і природного середовища.

Під **екологічним вихованням** розуміють такий розвиток волі, почуття, рис характеру, які б проявились в правильній (етичній) поведінці по відношенню до природного середовища. Воно повинне бути добровільним і безперервним протягом усього життя людини.

Метою екологічного виховання є формування аналогічної свідомості, яка охоплює поняття екологічної моралі - збалансованості між сприйняттям навколишнього середовища, його піднесенням і поведінкою людей по відношенню до нього.

Екологічна освіта - це надбанні людиною екологічні знання. Набагато важливішим є екологічне виховання, яке представляє собою засвоєння людиною особливої екологічної моралі, етики відношення природи і людини.

Екологічна освіта і виховання, як невід'ємний компонент навчально-виховного процесу у навчальних закладах, повинна брати за **основне завдання** створення єдиної безперервної екологічної освіти, проведення наукових досліджень у галузі екологічної освіти та інформації, комплексна екологічна оцінка наслідків впливу навколишнього середовища на здоров'я населення, створення інформаційної системи щодо висвітлення питань стану довкілля, налагодження співробітництва з центрами екологічної освіти та інформації різних регіонів України та інших країн.

А також всебічна екологізація освіти, що передбачає розширення та вдосконалення системи природоохоронної діяльності та підготовки молоді, переведення її на якісно новий рівень відповідно до вимог сьогодення,

головним елементом якої слід вважати здатність молодих фахівців розв'язувати проблеми антропогенного та техногенного забруднення навколишнього середовища, до числа яких віднесені принципи екологічного імперативу, або екологічної відповідальності особистості, науково-теоретичний, або екологічного мислення, гуманітарний, або екологічної культури, економічний, або екологічної розсудливості, прикладний, або екологічної безпеки та педагогічний, або екологічного всеобучу.

Основою екологічної підготовки мають бути біологічні знання - закони життя живої природи і розуміння того, як необхідно жити, щоб не порушити гармонії навколишнього середовища і бажано, щоб кожна людина оволоділа відповідними знаннями еколога раніше.

Першим стратегічним завданням екологічної освіти і виховання слід вважати формування побожного ставлення до всього живого.

Друге стратегічне завдання — пізнання природи, існування якої не залежить від людської свідомості. Бо саме це пізнання створює всі необхідні передумови для глобального (біосферного) мислення й екологічно обґрунтованих локальних дій, відповідно до конкретного природного середовища, де відбуваються дії. Воно також забезпечить глибоке розуміння якості середовища, яка визначається не технічними рішеннями, а якістю тієї роботи, яку виконують природні об'єкти (різноманітні форми життя), збереження і збільшення яких слід вважати найважливішим завданням локальних дій.

Виконання цих завдань передбачає досягнення **трьох цілей**.

Ціль перша. Формування екологічного світогляду. Перешкодою на цьому шляху є помилкове уявлення, що це — завдання філософів. Помилка впливає з нерозуміння того, ніби філософська думка як гуманітарна у змозі творити світорозуміння лише того світу, який творить (створює) людина. Однак світ, створивши людину, може бути осмислений винятково з позицій біосферного мислення.

Ціль друга. Утвердження у свідомості учнів думки, що життя може існувати винятково у формі цілого, а не частин.

Ціль третя. Освіта має здійснюватися у рамках раціонального природокористування. Ціль досягається в процесі переосмислення всього, накопиченого наукою. А переоцінювання цінностей дасть змогу перейти від світосприймання і світопідкорення до світорозуміння, що означає здатність мислити в рамках уявлень про істинний світ.

Основні освітні, виховні і розвиваючі завдання, які ставлять перед собою навчальні заклади:

формування в учнів перспективності в необхідності піклування та збереження природи та її багатств;

формування в дітей направленості в пошуках найбільш правильних методів і шляхів захисту природи, а також свідомого і бережливого використання її ресурсів;

озброєння учнів вміннями і навичками, які дають можливість активно діяти в докільлі щодо питань екології;

розвиток потреби у спілкуванні і прагненні пізнавати таємниці природи; активізація діяльності спрямованої на покращення стану природи.